

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

ПРАКТИЧЕСКИ
НАРЪЧНИК

www.reusebg.com

НЕ ИЗХВЪРЛЯМ, А ПОМАГАМ

Съдържание

ПРОЕКТ „НЕ ИЗХВЪРЛЯМ, А ПОМАГАМ“

4

КАКВИ ОТГОВОРИ ЩЕ НАМЕРИТЕ В НАРЪЧНИКА

6

ВРЕДИТЕ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

7

КАКВО Е РЕШЕНИЕТО

10

ПРАКТИЧЕСКИ СЪВЕТНИК

12

WWW.REUSEBG.COM И КАКВО ДА ПРАВИМ
С НЕНУЖНИТЕ ВЕЩИ ОТ НАШИЯ ДОМ

14

ПОЛЗИ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

18

*Източници на информация:
Официален уебсайт на Европейския съюз
Изпълнителна агенция по околна среда*

Знаете ли, че у нас всяка година се образуват над 3 млн. тона битови отпадъци?

Голяма част от тях се трупат на сметищата и нанасят непоправими щети на околната среда.

Честата подмяна на домакински вещи стана нещо обичайно в нашето ежедневие. Съвременните технологии, модата, рекламата и новите житейски приоритети бързо превръщат годни за ползване предмети в непотребни вещи.

И ние с лека ръка ги захвърляме на боклука.

Без да се замислим, че ненужните за нас уреди, обзавеждане или дрехи са ценни за някой друг и могат да служат вярно още дълги години в друг дом.

В дома на някого, който има нужда от тях.

КАК ДА СПАСИМ ПРИРОДАТА
ОТ НАРАСТВАЩОТО КОЛИЧЕСТВО БИТОВИ ОТПАДЪЦИ?

КАК ДА ВДЪХНЕМ НОВ ЖИВОТ
НА НЕЖЕЛАНИТЕ, НО ГОДНИ ЗА УПОТРЕБА ВЕЩИ?

КАК ДА ЗАРАДВАМЕ ЧОВЕК В БЕДА?

ПРОЕКТ „Не изхвърлям, а помагам“

Приоритет в политиките за управление на отпадъците в ЕС и в България е предотвратяване образуването на отпадъци, което ще доведе до намаляване на количеството отпадъци за депониране, а като следствие – и намаляване на емисиите парникови газове.

Проект „Не изхвърлям, а помагам“ е базиран и демонстрира добри практики за предотвратяване образуването на битови отпадъци чрез повторно използване на стоки за многократна употреба.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ

Отклоняване от отпадъци на продукти/стоки от домакинствата, когато все още функционират и могат да се използват по предназначение, но по една или друга причина собственикът им е решил да ги изхвърли, и насочването им към организации и хора, които имат нужда от тях.

КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

- повишаване информираността на обществото за вредите върху околната среда на депонираните отпадъци;
- демонстриране на модела за повторното използване като възможност за преход към устойчива употреба на съществуващите ресурси, което ще има принос към прехода към кръгова икономика;
- улесняване на целевите групи, чрез удобно и лесно за работа ИТ решение, за приобщаването им в изпълнението на мерките за намаляване количеството депонирани от домакинството отпадъци, като в същото време станат част от каузата да помогнат на хора в нужда;
- генериране на социални ползи, чрез привличане на общественото внимание върху възможността „да дарят, вместо да изхвърлят“ и включването им в каузата.

ПРОЕКТ №BG16M1OP002-2.009-0013 „Не изхвърлям, а помагам“

Процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: № BG16M1OP002-2.009 „Изпълнение на демонстрационни проекти в областта на управлението на отпадъците“, по Приоритетна ос 2 на Оперативна програма „Околна среда 2014 - 2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие Сдружение „Партньори за регионално, обществено и гражданско развитие в Европейския съюз“ („ПРОГРЕС“)

ДОБРИ ПРАКТИКИ

Демонстрационният проект е базиран на две избрани добри практики, фокусирани едновременно към опазване на околната среда и към постигане на социални ползи, което е от ключово значение за прехода към устойчива употреба на съществуващите ресурси.

Обединяване на екологични и социални каузи мотивира хората да започнат да използват успешния подход за намаляване количеството битови отпадъци чрез тяхното предотвратяване и повишава общественото самосъзнание за спазване на трите най-високи нива на йерархията за управление на битовите отпадъци – рециклиране, повторна употреба, предотвратяване.

РЕЗУЛТАТ

Основен резултат от проекта е създадената платформа „Не изхвърлям, а помагам“ за споделяне на ненужни вещи в добро състояние с хора и организации, имащи нужда от тях. Платформата е достъпна на адрес www.reusebg.com.

Уеб-базираната система за повторно използване на дрехи, мебели, детски играчки и други артикули от дома, е за дарители и е насочена към организации от третия сектор (социални организации/предприятия, кооперации на хора с увреждания) и образователни организации (детски градини, в т.ч. специализирани и др.).

Повторното използване допринася за постигане на една от най-високите цели в йерархията на управление на отпадъците и все повече се разпознава като „ново рециклиране“, тъй като обхваща няколко области:

- намаляване на въглеродни емисии
- сигурност на ресурсите
- намаляване на бедността и създаване на работни места

Какви отговори ще намерите в наръчника

- ИСКАТЕ ЛИ ДА СТЕ ОТГОВОРНИ КЪМ ОКОЛНАТА СРЕДА И СЪЩЕВРЕМЕННО ДА ПОМОГНЕТЕ НА НЯКОГО В НУЖДА?

Можете да дарите вашите ненужни, но годни за повторна употреба вещи, с което ще им вдъхнете нов живот и няма да позволите да се превърнат в отпадък.

- КАКВО МОЖЕ ДА ДАРИТЕ?

Мебели, дрехи и обувки, домакински артикули, текстил, електрическо и електронно оборудване, книги, играчки и др.

- КАК ДА НАМЕРИТЕ НОВ СОБСТВЕНИК НА НЕНУЖНИТЕ СИ, НО ГОДНИ ЗА УПОТРЕБА ВЕЩИ?

Понякога е трудно да откриете някой, който наистина се нуждае от вещите, които възнамерявате да изхвърлите, и в крайна сметка те се озовават на сметището. Чрез платформата „Не изхвърлям, а помагам“ можете да откриете точно този някой.

Дарете вашите непотребни вещи и усмихнете дете или възрастен в затруднено положение. Платформата улеснява процеса по намиране на нов дом на ненужни вещи в добро състояние, като по този начин заедно помагаме за намаляване на отпадъците и изграждане на добро бъдеще за всички.

- КАКВО ЩЕ ПОСТИГНЕМ ЗАЕДНО?

Чрез повторната употреба ние помагаме на най-уязвимите групи от населението, както и отклоняваме използвани домакински артикули от депата, спестявайки CO₂.

Чрез платформата „Не изхвърлям, а помагам“ можете да правите дарение за повторно използване на вашите непотребни вещи, което е идеалният начин да се уверите, че любимите предмети, с които сте живели, ще намерят нов дом.

Вредите за околната среда

ЗНАЕТЕ ЛИ КАКВИ ВРЕДИ НАНАСЯМЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ИЗХВЪРЛЯЙКИ НЕПОТРЕБНИТЕ СИ ДРЕХИ, ОБУВКИ, ДОМАКИНСКИ ВЕЩИ?

Разграждането на отпадъците в сметищата пряко допринася за климатичната криза и причинява замърсяване, което вреди на природата и човешкото здраве. Въглеродният диоксид, отделян от сметищата, повишава допълнително концентрацията на парникови газове и ускорява изменението на климата на планетата.

През последните 20 години в България се свива жилищната площ, което предотвратява натрупването на вещи и ускорява тяхното разчистване.

От друга страна, средната продължителност на времето на съхранение на един продукт значително намалява. Това увеличава генерирането на отпадъци – вещи от дома, голяма част от които са годни за повторна употреба.

Предотвратяване образуването на отпадъци е част от отдавна необходимия преход към устойчива употреба на съществуващите ресурси.

Текстилът и мебелите формират основната част от използваните за повторна употреба стоки в общността. Те не бива да попадат на боклука, тъй като имат най-високите нива на съдържание на въглерод. Текстилните изделия и в частност дрехите са огромен проблем за сметищата, защото синтетичните влакна не се разграждат, а при разграждането на вълнените материали се произвежда метан, който е основен виновник за глобалното затопляне. Боите и химикалите, вложени в текстила, замърсяват почвата със силно отровни или опасни химични съединения. Освен това съществува и възможност, по пътя на хранителната верига, тези вредни емисии да попаднат в организма на човек или животно.

В ЕС само 25% от 5,8 милиона тона текстилни отпадъци са повторно използвани или рециклирани от промишлеността.

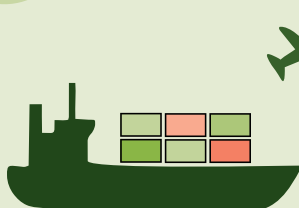

Въздействие на текстилната индустрия върху околната среда

Текстилната индустрия е сред главните замърсители на околната среда. Дрехи, обувки и домакински текстил са отговорни за замърсяване на водите, емисии на парникови газове и купища отпадъци.

от глобалните емисии на парниковите газове се дължи на производството на облекла и обувки

Това е повече от съвкупните емисии от всички международни полети и морското корабоплаване

От 1996 г. насам количеството дрехи, закупени в ЕС на човек, се е увеличило с 40% след рязък спад на цените, който е намалил жизнения цикъл на дрехите. Всяка година европейците употребяват почти 26 кг и изхвърлят около 11 кг текстил. Използваните дрехи в повечето случаи (87%) се изгарят или депонират. В световен мащаб по-малко от 1% от дрехите се рециклират като облекло.

79 млрд. кубични метра вода

са използвани от текстилната и шивашката промишленост през 2015 г.

=

2700 литра вода

са необходими за изработването на една тениска

достатъчно **питейна вода** за един човек за **2,5 години**

Отпадъците от електрическо и електронно оборудване

Отпадъците от електрическо и електронно оборудване стават все повече, а от тях се рециклират по-малко от 40%.

Трудно е да си представим живота без електронните устройства и електрическото оборудване – от перални машини и прахосмукачки до смартфони и компютри. Но отпадъците, които генерират, се превръщат в предизвикателство пред усилията за чиста околна среда.

Електронните и електрическите отпадъци, или отпадъците от електрическо и електронно оборудване, обхващат различни продукти, които се изхвърлят след употреба.

Общо събрани отпадъци от електронно и електрическо оборудване в ЕС

(%)

52,7	Големи домакински уреди
14,6	Потребителски уреди и слънчеви панели
14,1	Информационно и телекомуникационно оборудване
10,1	Малки домакински уреди
8,4	Други

През 2020 г. в ЕС са събрани 10,3 кг електрически и електронни отпадъци на човек.

Събраното количество излязло от употреба електрическо и електронно оборудване на човек от населението в България за 2020 г. е 10,9 кг.

Какво е решението

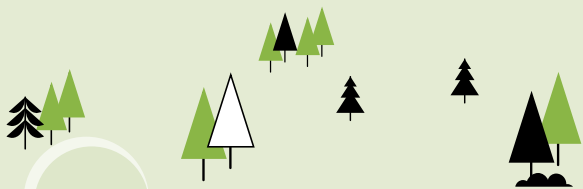
СИГУРНО СТЕ ЧУВАЛИ ЗА „КРЪГОВА ИКОНОМИКА“ ИЛИ „КРЪГОВ МОДЕЛ НА ИКОНОМИКАТА“.

Този модел е насочен към намаляване количеството отпадъци чрез повторно използване, рециклиране и поправка на продукти.

Кръговата икономика предполага намаляването на отпадъците до минимум, както и повторното използване, поправката и рециклирането на материали и продукти.

Преминаването към една по-силна кръгова икономика ще допринесе за опазването на околната среда, ще увеличи сигурността на доставките на суровини, ще подпомогне конкуренцията, развитието и растежа, както и ще създаде работни места.

Повторното използване и рециклирането на продукти намалява нуждата от добив на природни ресурси и ограничава свързаните с това щети за екосистемите, които застрашават биоразнообразието. Кръговата икономика допринася и за намаляване на емисиите на парникови газове.

Можем да станем част от прехода към кръгова икономика, чиято цел е общество с нулеви отпадъци, с което ще осигурим един по-чист свят.

Не е тайна, че ресурсите ни се изчерпват и замърсяването е на рекордно високо ниво. Наложително е веднъж и завинаги да се прекъсне неустойчивия цикъл на производство/потребление.

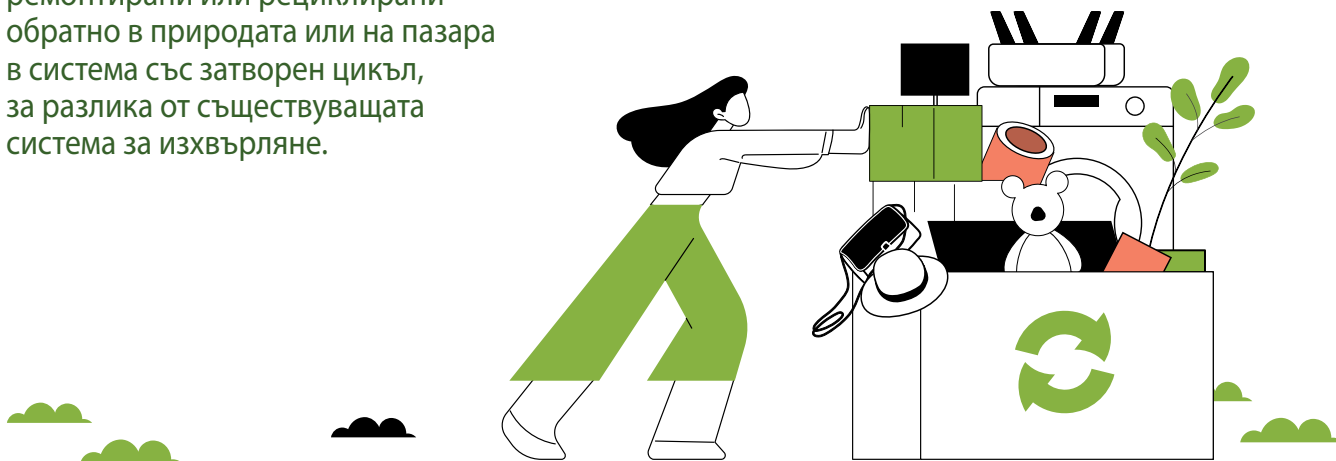
СЪС СИГУРНОСТ СТЕ ЧУВАЛИ И ЗА „НУЛЕВ ОТПАДЪК“ И МОЖЕ БИ ВИ СЕ СТРУВА НЕЩО НЕВЪЗМОЖНО.

Нулевият отпадък изисква промяна на личното ни възприятие.

Подходът за нулеви отпадъци разпознава материалите като ценни ресурси, а не като боклук.

Начинът на живот без отпадъци е един от най-устойчивите ангажименти, които човек може да поеме. Чрез това действие се предотвратява въздействието върху околната среда във всички области на системата: отпадъците, отиващи в депата и инсинераторите, намаляват замърсяването причинено от производството, транспортирането и изхвърлянето на материали, също се намалява нивото на потребление от човека и стремежът към свръхпроизводство се свежда до минимум.

Продуктите са създадени,
за да бъдат повторно използвани,
ремонтирани или рециклирани
обратно в природата или на пазара
в система със затворен цикъл,
за разлика от съществуващата
система за изхвърляне.

Практически съветник

Много хора смятат, че нулевият отпадък е неуловима концепция, но всъщност има наистина прости начини да започнете.

Съществуват пет основни принципа за нулеви отпадъци и те могат да променят вашите ежедневни навици така, че да допринесете за опазване на природата. Наричани са 5R и са представени за първи път от Беа Джонсън.

● Откажете

Независимо дали става въпрос за сламка в ресторанта, пластмасова торба в магазина или промоционална листовка. Отказването дори на най-малките отпадъци е от решаващо значение. Освен че пазим природата, изграждаме и навика да не купуваме излишни вещи. Има някои неща, които можете да изберете да отказвате ежедневно: еднократни чаши за кафе, пластмасови прибори, сламки, вестници, найлонови пазарски чанти, физически разписки. Замислете се за всичко от ежедневието, което има алтернатива за многократна употреба и се откажете от него.

● Намалете

Намаляването е свързано с внимателно купуване и създаване на минималистични навици. За да следвате този принцип, трябва наистина да обмислите от какво наистина се нуждаете и да правите покупки по-рядко.

Помислете за качеството, съобразено разбира се с вашия бюджет – добре направеният продукт ще издържи по-дълго. Следвайте инструкциите за почистване изобразени на етикетите. Така гарантирате по-дълъг живот на вашите вещи.

● Повторно използване

Когато обмисляте да изхвърлите нещо, помислете дали то може да бъде използвано повторно или поправено. Този принцип може да се прилага във всяка област от живота ви, включително дрехи, електроника и стоки за дома.

НО КАКВО ДА ПРАВИМ С НЕНУЖНИТЕ ВЕЩИ?

Ако те все още са годни за употреба най-добрият начин е да ги дарите или подарите.

Вижте как на

● Събирайте разделно и рециклирайте

Събирайте боклука си разделно, започвайки от малките неща, като напр. хартия. След това отделяйте пластмасата и метала. По този начин ще направите промяната по-бавно, но това ще доведе до по-добър резултат. Използвайте рециклирането като крайна мярка след прилагането на всички други възможности по пътя към промяната. Инфраструктурите за рециклиране са ограничени и много пъти рециклируемите материали се трансформират в нискокачествени предмети за еднократна употреба. Самото рециклиране е енергоемък процес, но той все пак е по-добър за предмети, които не могат да се дарят или поправят.

● Компостирайте

Това е най-добрият начин за предотвратяване изхвърлянето на органични отпадъци и връщането им в земята.

Компостирането е процесът на гниене и разлагане на хранителни, растителни и други органични отпадъци, които в течение на времето се преобразуват в богата на хранителни вещества почва, т.нар. хумус.

Често органичните отпадъци се смесват с другия боклук и попадат в депата, където не могат да се разградят. Вместо това произвеждат голямо количество газ метан, което допринася за замърсяването на въздуха и изменението на климата.

По последните налични данни в Евростат, България постига степен на рециклиране на биологични отпадъци едва 7 кг на глава от населението, при 84 кг на европейско ниво.

Начинът, по който общностите генерират и управляват отпадъците си, е ключов за ефективното използване на ресурсите. Никога не е късно да станете по-отговорни към околната среда.

www.reusebg.com

И КАКВО ДА ПРАВИМ С НЕУЖНИТЕ ВЕЩИ ОТ НАШИЯ ДОМ

Платформата „Не изхвърлям, а помагам“ е уеб-базирана система за повторно използване на дрехи, мебели, детски играчки и други артикули от дома.

С помощта на платформата ненужните, но годни за употреба домакински вещи могат да намерят нов собственик, който има нужда от тях. Проучването на европейските добри практики показва, че повторното използване все повече се разпознава като „ново рециклиране“, тъй като обхваща няколко области, в т.ч. намаляване на въглеродни емисии, сигурност на ресурсите, намаляване на бедността и създаване на работни места.

Повторната употреба на продукти е мярка за предотвратяването им, избягвайки вредите за околната среда, свързани с производството на продукти, изхвърляне или рециклиране.

ЙЕРАРХИЯТА НА РЕШЕНИЯТА

Следвайте йерархията на решенията, когато сте решили да се освободите от ненужните ви вещи:

„Не изхвърлям, а помагам“

Честата подмяна на домакински вещи стана нещо обичайно в нашето ежедневие. Съвременните технологии, модата, рекламата и новите житейски приоритети бързо превръщат годни за ползване предмети в непотребни вещи. И ние с лека ръка ги захвърляме на боклука. Без да се замислим, че ненужните за нас уреди, обзавеждане или дрехи, са ценни за някой друг и могат да служат върно още дълги години в друг дом. В дома на някого, който има нужда от тях.

Но как да намерим някой, който се нуждае от нашите добре запазени, но ненужни вещи. Не знаем на кого да ги предложим и в крайна сметка, всичко отива на сметището.

На www.reusebg.com можете да дарите ненужните си вещи на някого, който има нужда от тях сега. Платформата „Не изхвърлям, а помагам“ ни помага да споделим домакински вещи в добро състояние, с което ще допринесем за намаляване на отпадъците и ще подкрепим хора в беда.

Какво може да дарите и на кого ще помогнете?

ДРЕХИ И ОБУВКИ

Бързата мода е евтино изработено облекло, което бързо се произвежда, продава и се използва година или дори за няколко седмици. Свърхпроизводството и прекомерното потребление доведоха до огромно количество излишни текстилни отпадъци.

Не е необходимо да изхвърляте натрупаните в гардероба дрехи и обувки, защото може би точно сега, някой се нуждае от тях.

В кризисните центрове и приюти има нужда от топли зимни дрехи и обувки.

Ако не откривате някой, на когото вашите дрехи и обувки са необходими сега, можете да ги оставите в специалните контейнери за дрехи и обувки.

ДОМАКИНСКИ ТЕКСТИЛ

Имате ненужни одеяла, пердета и какъв ли не домакински текстил, приготвен за изхвърляне.

В приютите за бездомни хора има постоянна нужда от одеяла.

Ненужните ви одеяла биха могли да стоплят и клетката в студения приют за бездомни животни.

Специализирани предприятия и кооперации на и за хора с увреждания биха могли да ги използват като материали за изработка на различни предмети.

Ако не откривате някой, на когото вашите текстилни вещи са необходими сега, можете да ги оставите в специалните контейнери за текстилни изделия.

Проверете къде най-близо до вас има контейнер за текстилни изделия и обувки. Не забравяйте, че изхвърлянето им в контейнери за битови отпадъци води до замърсяване на околната среда.

МЕБЕЛИ, ИТ ОБОРУДВАНЕ И ЕЛЕКТРОТЕХНИКА

Подобно на дрехите често подменяме и домашните мебели, ИТ и електрооборудването. Има семейства в нужда, на които вашите употребявани вещи ще служат още дълги години.

Ако не можете да намерите нов собственик на запазеното си обзавеждане и оборудване или предметите не са в състояние за повторно използване, има и други варианти:

С ненужното детско обзавеждане бихте могли да съдействате за създаване на детски кът в отделението за деца в близката болница.

Повредените уреди можете да поправите или ремонтирате. Можете да се запознаете и с една интересна инициатива на адрес rcafe.eu.

Ако уредите ви са повредени, но няма как да бъдат ремонтирани, можете да се обърнете към фирма, която ще ги вземе от вашия дом и ще ги рециклира.

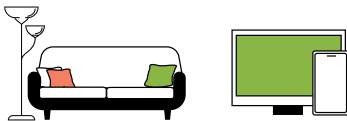

В големите магазини за електроника също се приемат ненужни електроуреди. Проверете за активни програми за отстъпки „старо срещу ново“.

Възможно е вашата община да организира безплатно събиране и извозване на остаряло домакинско обзавеждане и оборудване. Проверете страницата на общината, за да получите повече информация.

Потърсете център за повторна употреба и за подготовка за повторна употреба.

ИГРАЧКИ, КНИГИ И УЧЕНИЧЕСКИ ПОСОБИЯ, МУЗИКАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ

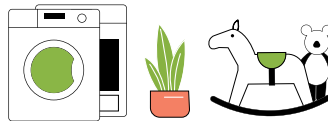
Родителите знаят колко много играчки и книжки се натрупват докато децата растат.

Потърсете някое дете, което ще се зарадва на непотребните за вашето семейство играчки и училищни пособия.

С детските книжки може да се създаде библиотека в детско отделение. Нужда от тях може да има и в близката библиотека.

От функциониращите музикални инструменти може да има нужда местно читалище.

С помощта на платформата може да намерите нов собственик и на други домакински и лични вещи.

За кого е предназначена платформата

„Не изхвърлям, а помагам“ е както за дарители, така и за търсещи подкрепа.

В платформата могат да публикуват обяви хора в беда, които се нуждаят от всякакъв вид домакински вещи.

Можете да публикувате и обява за дарение, така че вашите непотребни вещи да стигнат до тези, които търсят подкрепа.

Променете решението „да изхвърлите“ в решение „да дарите“, защото дарението за повторно използване е идеалният начин да се уверите, че любимите предмети, с които сте живели, ще намерят нов дом!

Ползи за околната среда

Повишаване на гражданското самосъзнание за опазване на околната среда ще допринесе само и единствено ползи за природата. Чрез предотвратяване образуването на битови отпадъци, подготовката за повторна употреба и/или за разделно събиране на битови отпадъци с последващо рециклиране, ние допринасяме за намаляване количеството вредни емисии в атмосферата и предотвратяване изменението на климата.

И в България процесът по осъзнаване на вредите, които нанасяме, и необходимостта от нашия принос за опазване на околната среда, вече е стартирал. По данни на Изпълнителна агенция по околна среда:

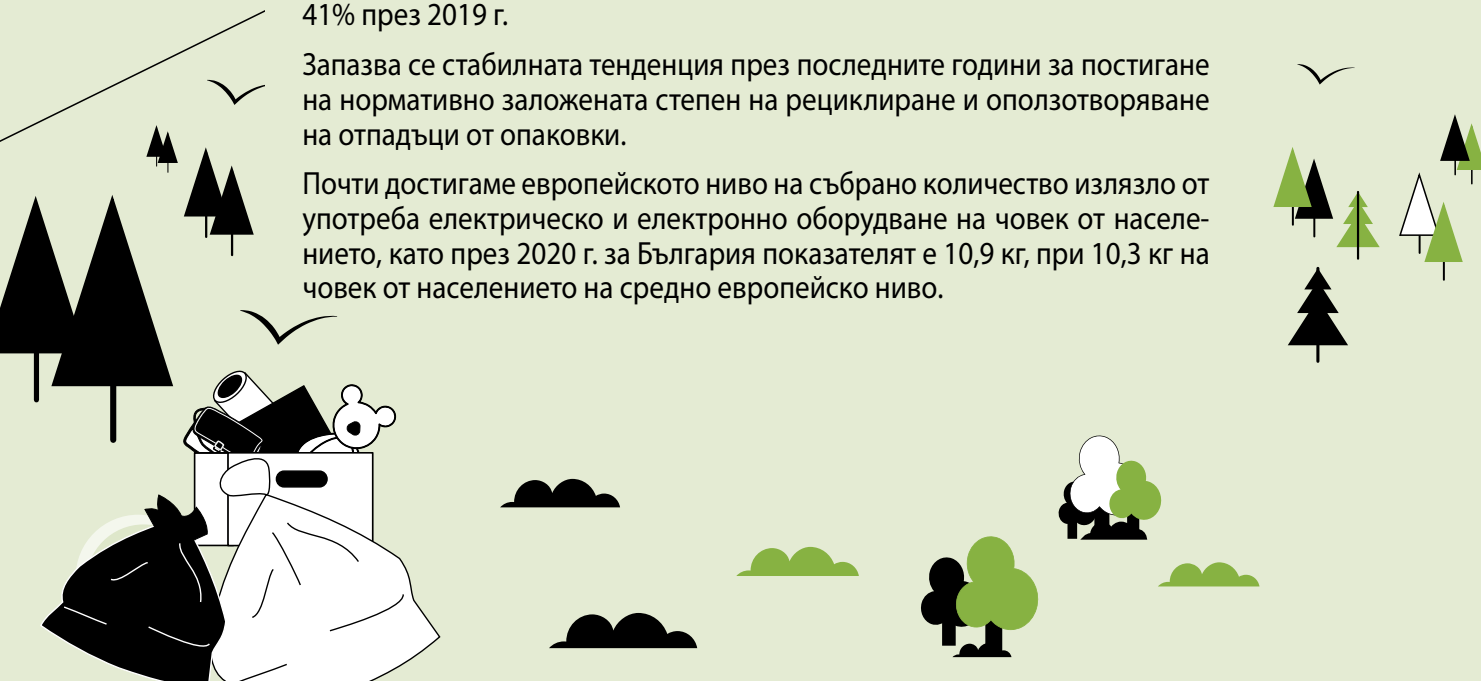
През последните години значително се увеличава делът на битовите отпадъци, предадени за предварително третиране и/или за рециклиране за сметка на тези, предадени за директно депониране.

През 2020 г. количеството на образуваните битови отпадъци намалява с 33,4% спрямо 2000 г.

Петгодишният тренд показва, че на национално ниво степента на рециклиране на битовите отпадъци плавно нараства от 22% през 2015 г. до 41% през 2019 г.

Запазва се стабилната тенденция през последните години за постигане на нормативно заложената степен на рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки.

Почти достигаме европейското ниво на събрано количество излязло от употреба електрическо и електронно оборудване на човек от населението, като през 2020 г. за България показателят е 10,9 кг, при 10,3 кг на човек от населението на средно европейско ниво.

Честата подмяна на домакински вещи стана нещо обичайно в нашето ежедневие. Съвременните технологии, модата, рекламата и новите житейски приоритети бързо превръщат годни за ползване предмети в непотребни вещи.

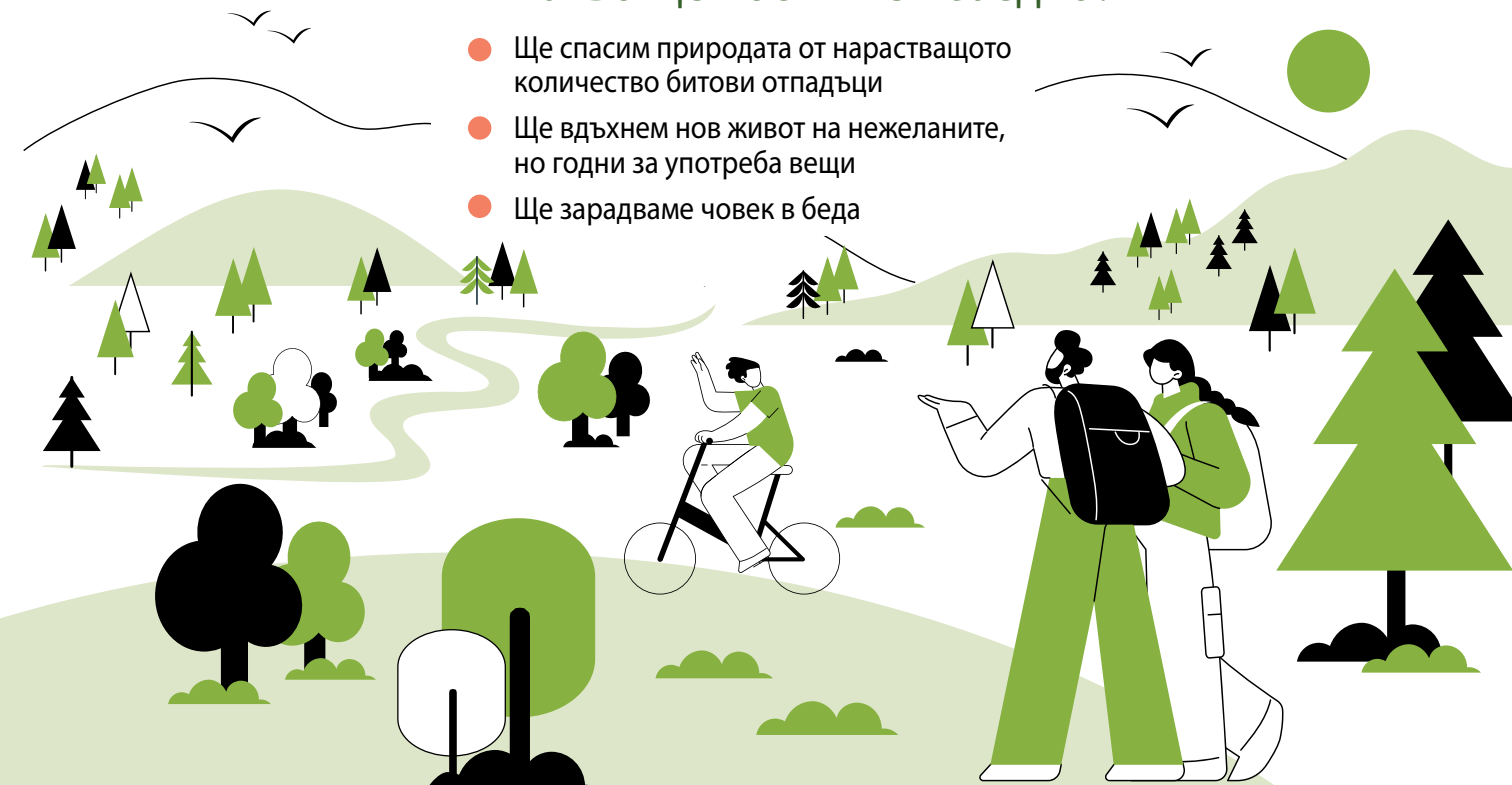
И ние с лека ръка ги захвърляме на боклука.

Без да се замислим, че ненужните за нас уреди, обзавеждане или дрехи, са ценни за някой друг и могат да служат вярно още дълги години в друг дом. В дома на някого, който има нужда от тях.

Включи се в каузата на адрес www.reusebg.com и заедно ще намалим образуваните битови отпадъци в страната. Така те няма да се трупат на сметищата и да нанасят непоправими щети на околната среда.

Какво ще постигнем заедно?

- Ще спасим природата от нарастващото количество битови отпадъци
- Ще вдъхнем нов живот на нежеланите, но годни за употреба вещи
- Ще зарадваме човек в беда

ПРОЕКТ №BG16M1OP002-2.009-0013 „НЕ ИЗХВЪРЛЯМ, А ПОМАГАМ“

Този наръчник е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие, в изпълнение на Проект „Не изхвърлям, а помагам“.

Отговорността за съдържанието на наръчника се носи от Сдружение „Партньори за регионално, обществено и гражданско развитие в Европейския съюз“ и не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.